

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 159/2022**

Door de voorrang van het Europese Unierecht kan een rechtscollege niet verplicht zijn om zich te voegen naar een vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie

De Rechtbank van eerste aanleg van Oost-Vlaanderen moet zich opnieuw uitspreken over een zaak, nadat het Hof van Cassatie een eerder uitgesproken vonnis in de zaak heeft vernietigd wegens strijdigheid met het Europese Unierecht. Zij is wettelijk verplicht om zich te voegen naar dat vernietigingsarrest. De rechtbank vraagt evenwel aan het Hof of die verplichting niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en het recht op toegang tot de rechter, in zoverre ze geen rekening mag houden met evoluties in de rechtspraak van de hoogste rechtscolleges. Het Hof stelt vast dat deze zaak gaat over de uitzonderlijke situatie waarbij het rechtscollege waarnaar het Hof van Cassatie een zaak verwijst, van oordeel is dat het vernietigingsarrest in strijd is met een later geveld arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Het Hof besluit dat het rechtscollege dat zich opnieuw moet uitspreken over de zaak, het arrest van het Hof van Cassatie in dat geval buiten beschouwing moet kunnen laten om de voorrang en de effectiviteit van het Europese Unierecht te eerbiedigen.

1. Context van de zaak

De Rechtbank van eerste aanleg van Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, stelt vragen aan het Hof over de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie. Wanneer het Hof van Cassatie een rechterlijke beslissing vernietigt, moet het gerecht waarnaar het Hof van Cassatie de zaak verwijst zich naar dit arrest voegen (artikel 435, tweede lid van het Wetboek van strafvordering). De Rechtbank van eerste aanleg vraagt aan het Hof of die verplichting niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel, het recht op toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces omdat het gerecht zich niet kan aanpassen aan evoluties in de rechtspraak van de hoogste rechtscolleges.

De zaak gaat over een bestuurder die bij een politiecontrole in Brugge een Nederlands rijbewijs voorlegde. Dit Nederlands rijbewijs had hij verkregen na inwisseling van een Belgisch rijbewijs. De politie stelde echter vast dat de bestuurder op het moment van de controle niet beschikte over een geldig Belgisch rijbewijs, aangezien hij nog niet het herstel tot sturen had verkregen na een rijverbod. De politierechtbank van West-Vlaanderen, afdeling Brugge, oordeelde vervolgens dat de persoon een voertuig had bestuurd zonder in het bezit te zijn van een geldig rijbewijs en sprak een rijverbod van drie maanden uit. De Rechtbank van eerste aanleg van West-Vlaanderen, afdeling Brugge, bevestigde dit vonnis. Het Hof van Cassatie vernietigde evenwel het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg van West-Vlaanderen, afdeling Brugge, wegens strijdigheid met het Europese Unierecht, en verwees de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg van Oost-Vlaanderen, afdeling Gent. Het is dit rechtscollege dat het Hof ondervraagt over de verplichting om zich te moeten voegen naar het vernietigingsarrest

van het Hof van Cassatie, aangezien dit arrest mogelijks strijdig is met een later arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

2. Onderzoek door het Hof

Om proceseconomische redenen heeft de wetgever in 2017 besloten dat het gerecht waarnaar het Hof van Cassatie de zaak verwijst na een vernietigingsarrest, zich onmiddellijk moet voegen naar dit arrest en niet pas na een tweede vernietiging op dezelfde gronden (artikel 435, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering).

Het Hof stelt vast dat de vragen van de Rechtbank van eerste aanleg zijn ingegeven door de eventuele tegenstrijdigheid tussen het vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie, waarnaar ze zich zou moeten voegen, en een later arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie. De vragen zijn dan ook enkel ontvankelijk in zoverre ze betrekking hebben op het gezag verbonden aan arresten van het Hof van Justitie.

Een vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie heeft een bijzonder gezag ten aanzien van het gerecht waarnaar de zaak wordt verwezen. Het beslechte rechtspunt is definitief en de beslissing van het Hof van Cassatie kan in de betrokken zaak niet meer in vraag worden gesteld. Het rechtszekerheidsbeginsel vereist dat geschillen op een bepaald ogenblik definitief worden beëindigd. Deze regeling heeft dan ook in beginsel geen onevenredige gevolgen.

Wel onderzoekt het Hof of die regeling geen onevenredige gevolgen heeft wanneer het rechtscollege waarnaar het Hof van Cassatie een zaak verwijst, van oordeel is dat het vernietigingsarrest in strijd is met het Europese Unierecht. Uit de zaak blijkt dat het gaat over de uitzonderlijke situatie waarbij het Hof van Justitie over het rechtspunt een arrest heeft geveld na het vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie. Het Hof van Justitie heeft bij een [arrest van 5 oktober 2010](#) geoordeeld dat het Unierecht niet toelaat dat een nationale rechterlijke instantie gebonden is aan een rechtsoordeel van een hoger rechtscollege wanneer die instantie van oordeel is dat dat rechtsoordeel strijdig is met het Unierecht. De verplichting om zich onmiddellijk te voegen naar het vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie, heeft dus onevenredige gevolgen in zoverre het rechtscollege wordt verhinderd om voorrang te verlenen aan het Unierecht. Voorts zou die verplichting ertoe leiden dat de procespartijen voor dat rechtscollege zich ter verdediging van hun rechten en belangen niet zinvol kunnen beroepen op een arrest van het Hof van Justitie dat ingaat tegen een vernietigingsarrest van het Hof van Cassatie.

3. Besluit

Het Hof besluit dat artikel 435, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering een schending inhoudt van het gelijkheidsbeginsel, in samenhang gelezen met het recht op toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces, in zoverre het een rechtscollege waarnaar het Hof van Cassatie een zaak verwijst na een vernietigingsarrest, ertoe verplicht zich te voegen naar dit arrest, wanneer het van oordeel is dat het in strijd is met het Europese Unierecht.

In afwachting van het optreden van de wetgever, staat het aan de Rechtbank van eerste aanleg om een einde te maken aan de ongrondwettigheid door in voorkomend geval het arrest van het Hof van Cassatie te weren indien ze van oordeel is dat ze daartoe verplicht is om de voorrang en de effectiviteit van het Europese Unierecht in acht te nemen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218
| [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)